

Foto: Nyimas Laula Fairtrade Fairpicture

ELi raadamisvabade toodete määrus: Fairtrade ja õiguspärasuse aspektid

FAIRTRADE

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Mikro-, väike- ja keskmise suurusega ning suurtele kauplejatele ja ettevõtjatele

Viimati uuendatud: 16.04.2026

Asjakohased õigusaktid

Ettevõtjad peavad tagama, et ELi turule lastavad ELi raadamisvabade toodete määruse kohaldamisalasse kuuluvad tooted vastavad kõigile artiklis 3 sätestatud nõuetele. See tähendab, et tooted on a) raadamisvabad; b) nende tootmisel on järgitud tootjariigi asjakohaseid õigusakte ning c) need on hõlmatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooniga.

Termin „tootjariigi asjakohased õigusaktid" on määratletud artikli 2 lõike 40 punktides a–h ja see hõlmab mitmesuguseid päritoluriigis kohaldatavaid õigusvaldkondi. Nende õigusnõuete järgimine on EUDRi kohustuste keskne osa. Seega on õiguspärasuse riski hindamine määruse üks peamisi alustalasid. **Nende kohustuste täitmiseks peavad tooteid ELi turule laskvad ettevõtjad kindlaks tegema ja mõistma nendes riikides kohaldatavaid õigusakte, kust nad tooteid hangivad.** Samuti peavad nad koguma, kontrollima ja säilitama dokumente, mis tõendavad, et tooted on toodetud kooskõlas asjaomaste õigusaktidega.

Kuidas on Fairtrade seotud EUDRi õiguspärasuse nõuetega?

Fairtrade'i standardid pakuvad kontekstuaalset ja suunavat teavet, mis võib toetada EUDRi kohast õiguspärasuse hindamist. Fairtrade'i sertifitseerimisprotsessi raames peavad tootjad tõendama, et nad on teadlikud ja täidavad teatavaid riiklike õiguslikke kohustusi, sh neid, mis on seotud:

- maakasutuse ja -valdusega;
- töötajate õiguste ja töötingimustega;
- keskkonnakaitsega.

Nende nõuete täitmist kontrollitakse Fairtrade'i standarditele tuginevate auditite kaudu. Kuigi standardid võivad kattuda riiklike õigusaktide nõuetega, ei ole need samaväärsed EUDRi kohase täieliku õigusnõuetele vastavuse kontrolliga. Fairtrade või mõni muu sertifikaat üksi ei asenda EUDRist tulenevat hoolsuskohustust.

Olulised piirangud

Kuigi Fairtrade'i sertifikaat võib anda asjakohast teavet,

- **ei asenda see ettevõtjate kohustust** kontrollida tootmise seaduslikkust kõigi EUDRiga seotud õigusaktide alusel; ega
- paku EUDRi kohase hoolsuskohustuse täitmiseks nõutavat täielikku õiguslikku tõendusmaterjali.

Fairtrade'i rahvusvahelised standardid nõuavad, et tootjad ja palgatööjõudu kasutavad ettevõtjad järgiksid riiklikke seadusi, mis käsitlevad maavaldust, töötajate õigusi ja keskkonnakaitset.

Lisajuhised:

- Riskide hindamise ja vähendamise meetmed
- Sammsammuline juhend
- Vooskeem

Fairtrade'i standardid ja EUDRi õiguspärasuse kriteeriumid

Tabelis on välja toodud valdkonnad, kus Fairtrade'i standardid käsitlevad osaliselt EUDRi õiguspärasuse nõuetega seotud aspekte määruse artikli 2 lõike 40 punktide a–h kohaselt. Neid viiteid ei tohiks tõlgendada kui kinnitust EUDRiga hõlmatud konkreetsete riiklike õigusaktide nõuete täitmise kohta.

Õiguspärasuse aspektid artikli 2 lõike 40 punktide a–h kohaselt	Vastav Fairtrade'i standard	Selgitus
a) Maakasutusõigus	• Väiketootjate organisatsioonide standard 1.1.7	Tootjatel peab olema õigus maale, kus nad toodet kasvatavad, või nad peavad olema algatanud õigusliku menetluse maa seaduslike õiguste selgitamiseks.
b) Keskkonnakaitse	• Väiketootjate organisatsioonide standard 3.1.1, 3.2.31, 3.2.32 • Kohvistandard 3.1.2–3.1.8 • Kakaostandard: 3.4.1–3.4.7 • Väiketootjate organisatsioonide standard 3.2.33–3.2.37 (elurikkus); • 3.2.38–3.2.40 (jäätmekäitlus); 3.2.43 (tõhus energiakasutus); 3.2.44 (kasvuhoonegaaside heide ja süsiniku sidumine) • Kohvistandard: 3.1.10–3.1.13 (keskkond) • Kakaostandard: 3.2.3, 3.2.5, 3.2.6, 3.2.7 (keskkond)	Kohvi- ja kakaostandardi tähtpäev on 31.12.2018. Sätestatud on riskihindamise, ennetus- ja maandamiskavad ning asukohatuvastuse andmete nõuded. Tootjaorganisatsioonid peavad võtma meetmeid elurikkuse kaitsmiseks, puhvertsoonide säilitamiseks, loodusliku saagikoristuse reguleerimiseks, teadlikkuse tõstmiseks haruldaste või invasiivsete liikide kohta, jäätmete vastutustundlikuks käitlemiseks ja heitkoguste vähendamiseks.
c) Metsaga seotud õigusnormid, sh metsamajandamine ja elurikkuse säilitamine, kui need õigusnormid on otseselt seotud puidu varumisega	Puuduvad	Ei kohaldata Fairtrade'i sertifitseerimisele, kuna see on otseselt seotud puidu varumisega
d)Kolmandate isikute õigused	• Väiketootjate organisatsioonide standard 1.1.7 (maa- ja veeõigused) • Kohvistandard 1.1.2 (eksportijad ei ole osalenud ega kaasa aidanud ebaseaduslikele tegevustele, sh põlisrahvaste õiguste rikkumisele) • Kakaostandard 3.1.4–3.1.6 (seotud loonusrentnikutega); 1.1.2 (eksportijad ei ole osalenud ega kaasa aidanud ebaseaduslikele tegevustele, sh põlisrahvaste õiguste rikkumisele)	Väiketootjate organisatsioonide standardi punkti 1.1.7 nõuded põhinevad Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põlis- ja hõimurahvaste konventsioonil nr 169. Selles kontekstis tähendavad kolmandate isikute õigused põlisrahvaste või kohalike kogukondade õigusi.

Fairtrade'i standardid ja EUDRi õiguspärasuse kriteeriumid

Tabelis on välja toodud valdkonnad, kus Fairtrade'i standardid käsitlevad osaliselt EUDRi õiguspärasuse nõuetega seotud aspekte määruse artikli 2 lõike 40 punktide a–h kohaselt. Neid viiteid ei tohiks tõlgendada kui kinnitust EUDRiga hõlmatud konkreetsete riiklike õigusaktide nõuete täitmise kohta.

Õiguspärasuse aspektid artikli 2 lõike 40 punktide a–h kohaselt	Vastav Fairtrade'i standard	Selgitus
a) Maakasutusõigus	• SPO Standard 1.1.7	Producers must have right to the land where they grow the product or engage in a legal process to clarify the legal rights of the land.
b) Keskkonnakaitse	• SPO Standard 3.1.1, 3.2.31, 3.2.32 • Coffee Standard 3.1.2 - 3.1.8 • Cocoa Standard: 3.4.1 - 3.4.7 • SPO Standard 3.2.33 – 3.2.37 (biodiversity related); • 3.2.38 – 3.2.40 (waste management); 3.2.43 (efficient energy use); 3.2.44 (greenhouse gas emissions and carbon sequestration) • Coffee Standard: 3.1.10 – 3.1.13 (environment specific) • Cocoa Standard: 3.2.3, 3.2.5, 3.2.6, 3.2.7 (environment specific)	Coffee and Cocoa Standards have cut-off dates of 31 Dec 2018. Risk assessments, prevention and mitigation plans, and geolocation data requirements are specified. Producer organisations must take measures to protect biodiversity, maintain buffer zones, manage wild harvesting, raise awareness of rare or invasive species, manage waste responsibly, reduce emissions.
c) Metsaga seotud õigusnormid, sh metsamajandamine ja elurikkuse säilitamine, kui need õigusnormid on otseselt seotud puidu varumisega	Not applicable	Not applicable to Fairtrade certification as directly related to **wood harvesting**
d)Kolmandate isikute õigused	• SPO Standard 1.1.7 (land and water rights) • Coffee Standard 1.1.2 (exporters have not engaged in or contributed to illegal activities including violation of indigenous people's rights) • Cocoa Standard 3.1.4 – 3.1.6 (related to "farm operators" aka sharecroppers); 1.1.2 (exporters have not engaged in or contributed to illegal activities including violation of indigenous people's rights)	1.1.7 of the SPO Standard requirements are based on ILO C169, which relates to Indigenous and Tribal People. In that context third party rights mean the rights of indigenous or local communities.

Õiguspärasuse aspektid artikli 2 lõike 40 punktide a–h kohaselt	Vastav Fairtrade'i standard	Selgitus
e) Töötajate ja tööliste õigused	• SPO Standard: 3.3.1 – 3.3.6 • Coffee Standard: 3.2.1 – 3.2.3 (risk assessment, policies and procedures, monitoring and remediation systems including for discrimination, violence and workplace harassment) • Cocoa Standard 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.8 (equal opportunities for women and men)	Rules to respect workers on farms and provide guardrails against abuses against their labour rights.
f) Rahvusvahelise õigusega kaitstud inimõigused	• SPO Standard: 1.1.6, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.8, 3.3.10 • Coffee Standard: 3.2.1 – 3.2.3 (risk assessment, policies and procedures, monitoring and remediation systems including for child labour and forced labour) • Cocoa Standard: 3.2.1 – 3.2.7 (HREDD assessment and follow up); 3.3.1 – 3.3.4 (monitoring and remediation system for child labour and forced labour and follow up)	Rules to respect workers in farm and provide guardrails against abuses against their human rights.
g) [Põlisrahvaste] eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõt	• SPO Standard: 1.1.7 • Coffee Standard: 1.1.2 (exporters have not engaged in or contributed to illegal activities including violation of indigenous people's rights) • Cocoa Standard: 3.2.3 (HREDD risk assessment), 3.3.7 (plans to benefit vulnerable populations), 1.1.2 (exporters have not engaged in or contributed to illegal activities including violation of indigenous people's rights)	The term "Free, Prior and Informed Consent" is not part of a standard requirement currently, however various requirements cover indigenous people's rights.
h) Maksu-, korruptsioonivastased, kaubandus- ja tollireeglid	None	Not covered by Fairtrade Standards